

200 kilométeres szakaszra bocsátották ki a környezetvédelmi engedélyt

Újabb lépés a sztráda felé

Egyes szakaszokon eddig is zajlott a munka

Fotó: Nagy Tibor (archív)

Nagyon rég várt hírt tettek közzé az észak-erdélyi autópályáról: az Országos Környezetvédelmi Ügynökség november 7-én kibocsátotta az építkezéshez szükséges környezetvédelmi engedélyt, lehetővé téve ezzel 200 kilométer autópálya építési munkálatainak további engedélyeztetését. A környezetvédelmi engedély az észak-erdélyi autópálya Marosugra–Bors (Nagyvárad) közötti szakaszára vonatkozik – közölte az Economica.net.

Mezey Sarolta

Mint ismeretes, a Brassó–Bors közötti autópályaszakasz megépítéséhez még 2004-ben kiadták a környezetvédelmi engedélyt, amikor a Bechtel elkezdte a nagyszabású projekt munkálatait. Ahogy az amerikai céggel felbontották a kivitelezési szerződést, szükségessé vált a környezetvédelmi engedély felülvizsgálata és egy újabb kibocsátása.

Az Országos Úthálózat-kezelő Társaság (CNAIR) 2015-ben kérte a környezetvédelmi engedély felülvizsgálatát, de csak két évre rá, november 7-én bocsátották ki a 2004. évi kiadású dokumentumot.

Ez az engedély azért is kulcsfontosságú az erdélyi autópálya projekt kivitelezéséhez, mert ez teszi lehetővé, hogy a Szállításiügyi Minisztérium kibocsássa az építkezési engedélyeket a 200 kilométeres autópályaszakaszra Marosvásárhely és Nagyvárad között. Persze kivételt képeznek azok a szakaszok, ahol jelenleg is dolgoznak, vagy ahol már megépült az autópálya.

A hazai infrastruktúra kiépítése szempontjából az új környezetvédelmi engedély kibocsátása az utóbbi tíz év legörvendetesebb híre.

(Folytatás a 4. oldalon)

Meg kell téríteni az egészségügyi ellátás költségeit

Aki gépkocsit vezet, az évi kötelező felelősségbiztosítás alapján a biztosító megtéríti a másoknak okozott kárt és a sérült személy(ek) egészségügyi ellátásának költségeit – mondta érdeklődésünkre Kopacz Gábor biztosítási és kárszakértői tanácsadó.

4.

Lenin a Vörös téri mauzóleumban marad

A hatalom óvatos álláspontját, miszerint Lenin az orosz történelem része, és a temetéséről akkor kell majd dönteni, amikor a társadalom konszenzusra jut, legutóbb egy lapinterjúban...

5.

Kezdődik az énekesmadár-ételes szezon

Az etetők madárforgalma elsősorban a tél keménységétől, ezen belül is főleg a hótakaró vastagságától és tartósságától függ. Enyhe teleken az etetőket látogató madarak faj- és egyedszáma gyakran csak fele, harmada a megszokottnak.

6.

Lajka kutya 60 éve indult az úrbe

Lajka kutyanak több szobra áll, többek között annak az intézetnek a közelében, ahol útjára felkészítették, több bélyeg jelent meg képével, egy 2007-ben Magyarországon is.

15.

OPTICA OPTOFARM
A látás szakértője

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupillatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérelésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

- ▲ Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- ▲ 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- ▲ Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- ▲ Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/265-205
- ▲ Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- ▲ Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

Szováta:

- ▲ Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282
- ▲ A Danubius Hotelben. Tel. 0742-100-323

Aktuális

A szeretett multik

Benedek István

Meghozták a döntést a nagy pénzügyi felfordulásról. Ami nem jó értelemben vett forradalmat hoz, mint azt a kormány regéli, hanem káoszt a javából. Kiszámíthatatlan holnapot sok kiserbernek, és kiskaput is néhány élelmesnek.

A multik is megkapták a magukét a vonatkozó kormányülésen, mert a döntéshozók már előre keresik, hogy mire lehet majd rákenni a kudarcot. Semmi garancia nincs arra, hogy a magánszférában nem fognak csökkenni a fizetések januártól, így bele kell rúgni azokba a gonosz multikba, akiknek van képük több százezer ember számára munkát adni ebben a gyönyörű országban. Most vakarózhatnak azért is, mert a november elején eldöntött adóváltozás nyomán az év végéig át kell dolgozni az összes munkaszerződést. Ezért amúgy nem csak a multik feje fáj mostanság, az összes cégnél és minden, munkaiügyekben érintett intézménynél mozgalmas hónapok jönnek. De mit érdeklé ez a politikusokat, akik egy, a nemzetközi szinten dolgozó nagyvállalatok adóelkerülő kedvét megregulázó európai rendelkezést is úgy próbálnak végrehajtani, mintha ők itt az unió keleti végein találták volna fel az adóspanyolviást. Az még később derül ki, hogy az idevágó uniós rendelkezést milyen sikerrel ültették be az adóreformjukba, de ha az eddig látott „szakértelemmel” jártak el, akkor a törvények kijátszására is hajlamos ügyeskedők üzleti köreit továbbra nem fogják zavarni.

Sőt, ha minden igaz, újabb kiskapukat nyitottak az élelmesek számára. A kész rendelet és az alkalmazási szabályok még nem ismertek, de a javaslatok között szerepelt a tanácsadásból bevételt szerző

(Folytatás a 3. oldalon)

Újabb lépés a sztráda felé

(Folytatás az 1. oldalról)

Tulajdonképpen újraéleszti az autópálya teljes megépítésének esélyét, amit már nagyon várnak a hazai autósok. Az eddig stagnáló szakaszokra kiírható a versenytárgyalás, és odaítélhető a munkálat. Az Infrastruktúráért Egyesület illetékes szerint Maros megyében már 2018-tól autópályán közlekedhetünk Radnót és a vidrászegi repülőtér között.

Az illetékesek elmondták, hogy az Astaldi és a Straco építőcégeknek odaítéltek szakaszok is megkaphatják az építkezési engedélyt, így az Astaldi Marosbogatnál megkezdheti a Maros folyó fölötti két viadukt építését, a Straco pedig nekifoghat a Maroskece–Aranyosgyéres közötti pályaszakasznak.

Marosvásárhely és a magyar határ között kb. 270 kilométer autópályaszakaszt kell megépíteni. A

Marosvásárhely és Aranyosgyéres közötti 56 kilométeres pálya négy szakaszra van osztva. A Nyárádtő és Marosugra közötti 10,1 kilométeres szakaszon a Strabag cég dolgozik, Ugra és Radnót között 3,6 kilométeren a Geiger Transilvania kezdi el az utépítést, Radnót és Maroskece között 17,9 kilométeren az Astaldi és társai, míg Maroskece és Aranyosgyéres között 15,7 kilométeren a Straco Grup fog dolgozni.

Az Aranyosgyéres és Kolozsvár (Gyalu) közötti 52 kilométeres szakaszt már 2010-ben átadták, további 9 kilométer – Gyalu és Magyarnádas között – elkészült. A Magyarnádas és Bors közötti szakaszra is kiírták a versenytárgyalást.

Hogy mikor érnek a bürokrácia miatt évek óta húzódo munkálatok végére, senki sem tudja megjósolni. Reménykedni viszont lehet.

Európa az autonómiát támogatja!

A romániai magyar közösség nem kér többet, mint ami jár minden egyes európai nemzetnek, hangsúlyozta *Kulcsár Terza József* november 7-i politikai nyilatkozatában, rámutatva, hogy „azok a személyek és intézmények, amelyek azt állítják, hogy Székelyföld nem létezik, vagy háttérből irányított entitások, vagy a magyarokkal és a székelyekkel szembeni gyűlölet vezetői őket”.

Kijelentette: az európai közösség

legfontosabb üzenete a katalóniai eseményeket követően az volt, hogy Európa az autonómiát részesíti előnyben. Hozzátette: „Mi nem akarunk határmódosítást, csupán egy államon belüli területi autonómiát Székelyföldnek. Ezt várjuk kilencvenkilenc éve Romániában!”

Fel szólalását a már ismert Autonómiát Székelyföldnek! Szabadságot a székely népnek! szlogennel zárta.

REGISZTRÁLJON A MAGYARORSZÁGI VÁLASZTÁSOKRA!

 regisztracio.ro

TEL.: 0800-444-666

Minden magyar állampolgár szavazhat, aki előzőleg regisztrált.
Ha adataiban változás történt, jelentse be!

 EUROTRANS
szolgálat

Jelentősen nőtt a külkereskedelmi mérleg hiánya

Az első kilenc hónapban 28 százalékkal, 8,887 milliárd euróra nőtt a román külkereskedelmi mérleg hiánya a tavalyi azonos időszakhoz képest – közölte csütörtökön az országos statisztikai intézet. A deficit 1,956 milliárd euróval haladta meg a tavalyi első kilenc hónapban jegyzett mérleghiányt. A deficit növekedéséhez hozzájárult, hogy a behozatal továbbra is gyorsabb ütemben nő a kivitelhez képest. A vizsgált időszakban Románia 9,2 százalékkal többet ex-

portált 46,597 milliárd euró értékben, miközben a behozatal 11,8 százalékkal, 55,485 milliárd euróra gyorsult. Szeptemberben az export 6 százalékkal, az import 9,2 százalékkal gyorsult a tavalyi kilencedik hónaphoz mérten. A kivitel 46,6 százalékát és a behozatal 37,1 százalékát a gép- és járműipari termékek tették ki. Románia külkereskedelme háromnegyedét az Európai Unió tagállamaival bonyolítja le. (MTI)

Aki szabályt sértve sérülést szenved vagy okoz

Meg kell téríteni az egészségügyi ellátás költségeit

Amikor a Victor Babeş utcán hajtok keresztül, mindig megdöbbsz az a felelőtlenség, ahogy az Európa Általános Iskola előtt várakozó szülők közül néhányan egy vagy két elemista gyermekkel átszaladnak a déli órákban rendkívül forgalmas úttesten, holott csak néhány lépést kellene megtenniük a gyalogtérjéig. Ilyenkor elgondolom, hogy a sietős szülők vajon ismerik-e a többszörösen módosított 2006. évi 95-ös törvény 320-as cikkelyét, amely szerint a vétkes gondatlanságuk miatt sérülést okozó személyek meg kell térítsék a másnak vagy a maguknak okozott sérülések kórházi ellátásának a költségeit. Aki nem fizet, attól bírósági úton behajtják a kórház által kiszámlázott összeget.

Bodolai Gyöngyi

Ugyanúgy jár az a kerékpáros is például, aki hirtelen behajt egy gépkocsi elé, amelynek vezetője már nem tudja elkerülni a balesetet, és a kerékpáros súlyosan megsérül. Ha ilyen esetben hívják a rohammentőket, a rendőrség is kiszáll helyszínelni, összeállítja a baleseti dossziét, ami az ügyészségre kerül, ahol eldöntik, hogy kit terhel a felelősség. Ha megállapítják, hogy a gépkocsi vezető már nem tudta elkerülni a balesetet, és egyértelműen a kerékpáros felelős a történetért, akkor a saját gyógykezelési költségeit utólag ki kell fizetnie a kórháznak.

Mielőtt továbblépnénk, idézzük az egészségügy reformjáról szóló 2006/95-ös törvénybe 2014-től beiktatott cikkelyt: „Azok a személyek, akik vétkes gondatlanságból elkövetett cselekedeteikkel más személyek egészségét károsítják, a törvény szerint felelősek, és kötelesek megtéríteni az egészségügyi szolgáltató költségeit. Az említett összegek behajtásáért indított peres eljárásokban az egészségügyi szolgáltatók átveszik az egészségügyi szolgáltatási pénztárak valamennyi perbeli jogát és köteleességét, továbbá felperesi minőségét is, függetlenül attól, hogy az ügyek az igazságügyi eljárás milyen szakaszában vannak.

Az egészségügyi szolgáltatók, amelyek az (1.) bekezdésben szabályozott egészségügyi ellátást nyújtják, el kell különítsék ezeket az eseteket, majd kötelesek havonta közölni az egészségügyi szolgáltatási pénztárral, egyrészt a kifizetések érdekében, másrészt, ha behajtották a sebesültek ellátására fordított költségeket, azért, hogy visszafizessék azt a pénztárnak”. (2006/95/320 1., 2.)

A megyei egészségügyi bizottságnál havonta kimutatást készítenek a vétkes gondatlanság miatt megsérült személyek kórházi ellátásáról. Az idén szeptember 30-ig 398 esetet vettek nyilvántartásba, amelyek költsége 1.442.179 lej tesz ki, ebből 31.030 lej hajtottak be és utaltak át a pénztárnak.

2016-ban vétkes gondatlanság miatt a mások vagy az elkövető saját egészségét károsító sérülések kezelésére megynkben 1.744.774 lej fordítottak az egészségügyi

szolgáltatók, amiből 20.949 lej hajtottak be az elkövetőktől.

Munkabalesetek esetén a sérültnek nem kell megtérítenie az egészsége helyreállítására fordított költségeket – tájékoztatott *Alina Aurora Aldea*, a megyei egészségügyi bizottsági pénztár sajtófelelőse.

Aki gépkocsit vezet, az évi kötelező felelősségbiztosítás alapján a biztosító megtéríti a másoknak okozott kárt és a sérült személy(ek) egészségügyi ellátásának költségeit – mondta érdeklődésünkre

Kopacz Gábor biztosítási és kárszakértői tanácsadó.

A CASCO-biztosításba opcionálisan be lehet foglalni a balesetbiztosítást, ami nem kimondottan a kórházi ellátás konkrét számláját téríti meg, hanem a biztosított összeg függvényében kártérítést fizet a balesetből származó halál vagy rokkantság esetén. Az életbiztosítás általában tartalmazza a baleseti károk megtérítését a biztosított összeg függvényében.

A biztosítási szakember külön-

álló egészségbiztosítás megkötését tanácsolja, ami, ha baleset történik, a biztosított összeg függvényében kórházi kezelést is megtérít.

A másoknak okozott kárt egy általános felelősségbiztosítással lehet lefedni – tette hozzá.

A törvényes előírások ismeretében a gyalogosoknak, kerékpáron közlekedőknek, gépkocsivezetőknek a leghasznosabb, ha betartják a közlekedési szabályokat, ellenkező esetben a jelenleg érvényben levő törvény vonatkozó cikkelyei a saját vagy mások sérülését okozó személyekre az anyagi lehetőségeiket messze meghaladó terheket róhatnak, és hosszú pereskedésre számíthatnak.

Fotó: Bodolai Gyöngyi

SZÍNES VILÁG

XIII. évf. 45. (591.) szám, 2017. november 10., péntek

A bolsevik forradalom 100. évfordulója

Lenin a Vörös téri mauzóleumban marad

Oroszországban a Szovjetunió 1991-es összeomlása óta csak a kommunisták emlékeznek meg a bolsevik forradalomról, amelynek évfordulója a legnagyobb állami ünnep volt. A bolsevik forradalom 100. évfordulóján újabb vita bontakozott ki Oroszországban arról, hogy el kell-e végre temetni Lenin bebalzsamozott földi maradványait, avagy azok továbbra is ott maradnak közszemlére téve a Vörös téri mauzóleumban.

A szovjet állam első vezetőjének elhantolása mellett állt ki az elmúlt napokban egymástól függetlenül két, a parlamenten kívüli ellenzék oldalán fellépő, rivális elnökjelölt-aspiráns is. Közvélemény-kutatók az örök téma visszatérését a kézenfekvő kerek évforduló mellett a márciusban tartandó elnökválasztással is magyarázzák. A centenárium apropójából korábban mások is megpróbálták már az ország főterén kívülre helyzetetni a vitatott örökségű vezér végső nyughelyét. A monarchista-nacionalista Liberális Demokrata Párt és a kormányzó Egységes Oroszország képviselői április végén törvénytervezetben kezdeményezték Lenin eltemetését, igaz, a hatalom pártjának politikusai utóbb visszaléptek ettől.

Az állami VCIOM közvélemény-kutató intézet és a Jurij Levada Független Elemzőközpont egyaránt mintegy 60 százalékban alapította meg akkor azoknak az arányát, akik szerint Lenint el kellene már végre temetni. A válaszadóknak – főleg az idősebb nemzedékekhez tartozó – csaknem egyharmada azonban azt akarta, hogy maradjon minden a régióban.

A leghevesebben a szellemi örökösként fellépő kommunista vezető, Gennagyij Zjuganov kelt ki a javaslat ellen. Azzal érvelt, hogy Lenin nyughelyéről annak idején az ország legfelső törvényhozási szerve döntött, ami szerinte „végleges és megfellebbezhetetlen”. Ráadásul, mint mondta, a jelenlegi vonatkozó orosz jogszabály szerint a halottat újratemetni csakis a rokonok beleegyezésével lehet, márpedig Lenin unokahúga, Olga Uljanova nem ezt akarja.

Zjuganov az állította, maga Vlagyimir Putyin elnök ígerte meg neki, hogy Lenin marad, ahol van. Maga Putyin, aki köztudottan iszonyodik a forradalmaktól, korábban úgy nyilatkozott, hogy Lenin eltemetését óvatosan kell kezelni, és nem érdemes olyan lépéseket tenni, amelyek megosztják a társadalmat. Dmitrij Peszkov elnöki szóvivő a héten közölte, hogy a kérdés nem szerepel a Kreml napirendjén.

Társadalmi konszenzusra várva

A hatalom óvatos álláspontját, miszerint Lenin az orosz történelem része, és a temetéséről akkor kell majd döntenie, amikor a társadalom konszenzusra jut, legutóbb egy lapinterjúban Valentyina Matvjenko, az orosz parlament felsőházának elnöke fejtette ki. Szerinte előbb-utóbb megtörténik majd a sírba tétel, és nem zárta ki, hogy erről népszavazást tartsanak, de, mint mondta, „ez nem ma lesz, és nem is holnap”.

A befolyásos orosz ortodox egyház, amelynek több vezetője korábban az elhantolás mellett érvelt, a centenárium évében szintén kiváráspárti. Márciusban a moszkvai patriarchátus úgy foglalt állást, hogy a bolsevik vezér porhüvelyének újratemetése nem időszerű.

Kompromisszum lehetősége bontakozhat ki abból a javaslatból, amely szerint a mauzóleumot – a párizsi Invalidusok házának mintájára – múzeummá kellene átalakítani. Az ötletgazda, Mihail Fedotov, az elnöki emberi jogi tanács vezetője szerint ebben, miként a franciáknál Napóleoné, helyet kaphatna Lenin síremléke is. Az elképzelés értelmében az emlékhelytárlaton, amelynek megtekintéséhez belépőjegyet kellene váltani, be lehetne mutatni a balzsamozás történetét és eljárását is.

Lenin tartósított holttestének már a halálának évében, 1924-ben mauzóleumot emeltek. Az eredeti fapiramist 1930-ban kőépítmény váltotta fel. A díszkriptóban 1953 és 1961 között Joszif Sztálin szarkofágját is elhelyezték, ám „a népek atyját” a személyi kultusz elítélése után a Kreml falánál kialakított dicsőségnekropoliszba vitték át.

Az épületet a 70-es években kívül-belül felújították, majd a hátsó traktust 1983-1984-ben megtoldották egy rejtett mozgólépcsővel is, amelyen a korosodó pártvezetők megerősítés nélkül juthattak fel a mellvédre, ahonnan a felvonulóknak integethettek.

A világörökség része

1974-ben a mauzóleumot a Kreml falánál lévő temetővel együtt – ahol ma a szovjet korszak több mint 400 kiválósága nyugszik – történelmi emlékhelynek nyilvánították, 1990-ben pedig a Vörös térrel és a Kremllal együtt az UNESCO felvette a világörökség listára.

A bejáratnál 1924 és 1993 között óránként váltották a díszőrséget. Az épület, benne az üvegszarkofággal, hétfő és péntek kivételével reggel 10-től délután 1 óráig ma is ingyenesen látogatható. A holttest állapotának fenntartására tavaly pályázatot írtak ki.

Arról a dilemmáról, hogy meddig legyen ez így, Valerij Fagyejev, a Társadalmi Kamara elnevezésű állami konzultatív tanács elnöke így nyilatkozott:

„Nem az a kérdés, hogy el kell-e temetni Lenin testét, avagy nem, hanem az, hogy hogyan viszonyulunk az 1917-es forradalomhoz és a szocialista rendszer 70 évéhez. Újra kell gondolnunk, hogy mi történt népünkkel az elmúlt 70 év alatt, és akkor meghozni a döntést, hogy elássuk-e Lenint, vagy fordítva, emlékművet állítsunk-e neki.”

Fagyejev a korszakot úgy jellemezte, mint az orosz nép „grandiózus kísérletét a fényes jövő elérésére – az összes vívmányával, áldozatával és árával”. A korszaknak a külvilágra gyakorolt hatását nem taglalta.

A lenini végtisztesség kérdése, amelynek lezárásához a forradalmi centenárium sem biztosított elegendő időtávlatot, várhatóan 2020-ban és 2024-ben vet majd ismét nagyobb hullámokat, az érintett születésének 150. és halálának 100. évfordulója alkalmából.

Kommunista megemlékezés

Lenin, Sztálin és Che Guevara portréival, vörös zászlók alatt vonult fel Moszkvában több ezer kommunista kedden a bolsevik hatalomátvitel 100. évfordulóján.

A résztvevők, köztük Gennagyij Zjuganovval, az Oroszországi Föderáció Kommunista Pártja Központi Bizottságának elnökével, a központi Tverszkaja (volt Gorkij) utcát keresztezve a Bolsoj színház elé vonultak. Korábban a pártvezető közölte, hogy a megmozduláson több mint 80 ország mintegy 120 pártja, valamint 20 nemzetközi szervezet és több mozgalom képviseltette magát.

Baloldali és kommunista pártok a hónap elejétől Szentpéterváron és Moszkvában több fórumot rendeztek. Kedden Oroszország több városában tartottak vörös zászlós megemlékezéseket. A centenárium alkalmából az orosz kormányzat hivatalos megemlékezést nem tartott ezen a napon. Helyette díszszemlét rendeztek az 1941. november 7-i katonai parádé emlékére.

Oroszországban a Szovjetunió 1991-es összeomlása óta csak a kommunisták emlékeznek meg a bolsevik forradalomról, amely-

nek évfordulója a legnagyobb állami ünnep volt. A jelenlegi hatalom helyette felelevenítette a népi egység 1917-ben eltörölt napját, amelyen a Moszkvát is megszállva tartó lengyelek elleni 1612-es felkelésre emlékeznek.

Átkeresztelt katonai díszszemle

Korhú egyenruhákban és hadfelszereléssel rekonstruáltak kedden a moszkvai Vörös téren az 1941-es szovjet katonai díszszemlét, amelynek résztvevői a főváros szívéből egyenesen a frontra vonultak harcolni a náci német birodalom Szovjetuniót lerohanó, Moszkva kapujában álló erői ellen.

A katonai egységeket, csakúgy, mint a veteránokat, akik részt vettek a 76 évvel ezelőtti, eredeti parádén, Szergej Szobjanyin, Moszkva polgármestere köszöntötte. Mint azt Dmitrij Peszkov, a Kreml szóvivője kedden közölte, Vlagyimir Putyin elnök megjelenése az eseményen nem szerepelt a tervek között.

Arra, hogy a díszszemlét a bolsevik hatalomátvitel 100. évfordulóján rendezték meg, nem történt nyilvánvaló utalás. Igaz, az orosz hadtörténelem évszázadainak nevezetes eseményeit felidéző élő képekben a forradalmi Vörös Hadsereg katonáiról is megemlékeztek a középkori vitézek, a lengyelek elleni 1612-es felkelés és a Napóleon elleni 1812-es háború harcosai mellett.

A fő hangsúlyt a második világháborúban – orosz szóhasználatban a Nagy Honvédő Háborúban – aratot győzelemhez vezető díszszemlére történő emlékezés kapta. A Vörös téren mintegy 5 ezer katona és hallgató mellett korabeli tankokat és nehézfegyvereket is felvonultattak, amelyeket később kiállítottak a nagyközönség számára.

November 7-e 1995 óta a katonai dicsőség napja Oroszországban, felváltva a korábbi, a bolsevik forradalomról történő megemlékezést. (hírósszefoglaló)

A természet kalendáriuma (CCLXXX.)

Kiss Székely Zoltán

Hatalmas tölgykredenc. Faragott barna fája vén s mint vénséges arc: nyújtsd meg és nyugodt. Ajtaja nyitva van, s körül a fülhomályba mint óbort, ont nehéz, bódító illatot.

Csupa avitt kacat van belegyömöszölve, megsárgult és dohos vászon, gyűrött ruha, asszonyé, gyermeké, kifakult, régi csipke, nagyanyák sáljai, díszük: griff-figura.

S találni benne még medaillont és levágott ősz s szöke tincseket, arcmást, szikkadt virágot,

melynek szagát gyümölcs szaga tetézi meg.

– Vénséges vén kredenc, mesék tudója: várod, hogy szólalhass, s szavad sűrűlódik és zizeg, ha két nagy és sötét ajtód lassan kitárod.

Arthur Rimbaud *A kredenc* című verse – Tellér Gyula fordításában – mintha november fanyar meséivel üzenne. 126 éve, 1891. november 11-én indult utolsó útjára a költészet legnagyobb kalandora. November kredencének csikorduló ajtaja mesékkel izen a mának, megfontolandókat.

„mindannyian ugyanazon a bolygón élünk, és mindannyian a bioszféra részei vagyunk; ... az emberiség jövője elválaszthatatlanul összekapcsolódik a globális létfenntartó rendszerek megőrzésével és az élet valamennyi formájának fennmaradásával. Felszólítjuk a világot valamennyi nemzetét arra, ismerjék el annak sürgető szükségességét, hogy a természet- és társadalomtudományokból származó ismereteket az emberi szükségletekre használják fel anélkül, hogy visszaélnének ezekkel az ismeretekkel. A tudománynak az egész emberiséget kell szolgálnia, és biztosítva a termé-

szet és a társadalom teljesebb megértését, hozzá kell járulnia egy mindenki számára jobb életminőség és egy egészséges és termékeny környezet biztosításához a jelen és a jövő nemzedékei számára.”

E szöveg 1999-ben, az UNESCO az év júniusában Budapesten szervezett *Tudomány a huszonegyedik századért: új elkötelezettség* című konferenciáján zárodokumentumként született. Akkor döntöttek arról is, hogy november 10-ét *a tudomány a békéért és a fejlődésért világnapjává* nyilvánítják.

November 10-én, 1759-ben, 258 évvel ezelőtt született *Az örömhöz* szerzője, **Friedrich von Schiller** is. Gondolatait sokan ismerhetjük, talán éppen **Rónai György** tolmácsolásában:

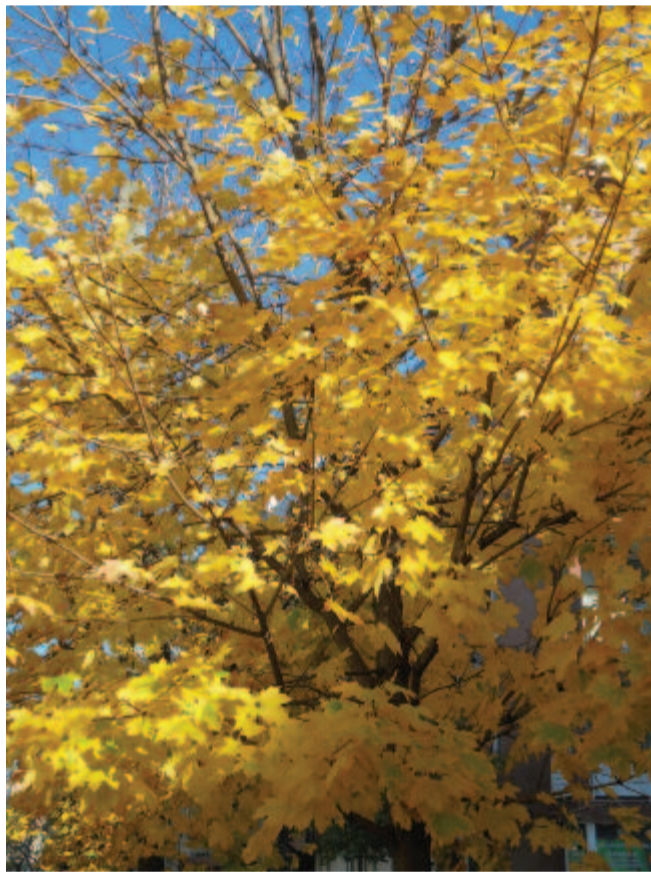
Gyűlj ki, égi szikra lángja, szent öröm, te drága, szép! Búvkörödbe, ég leánya, ittas szívünk vágya lép.

Úgy fonjuk szent kötéled, mit szokásunk szétszabott. Egy-testvér lesz minden ember, hol te szárnyad nyugtatod. Milliók ti, kart a karba! Gyűljön csók az ajkakon! Túl a csillagsátoron él mindnyájunk édesatyja!

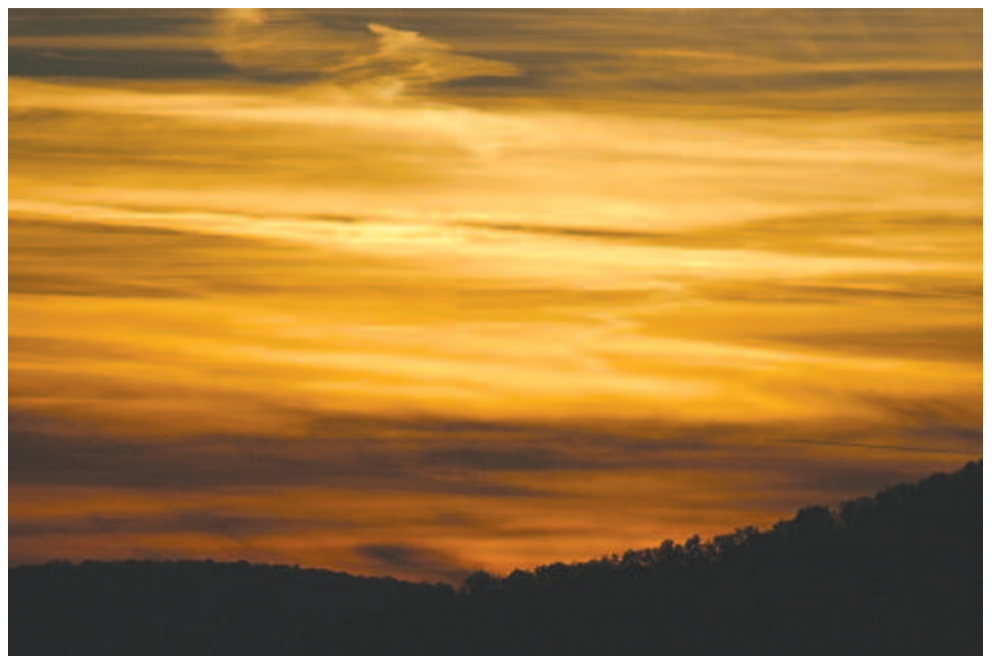
(...) Ő a rúgó, ő az élet ösztökeje: az öröm; tőle, tőle jár a létnek óraműve bölcs körön; csíra szárba tőle szökken, mennynek napja tőle kél; szférákat hajt mély ködökben, hova látcsó el nem ér. (...)

E gondolatok zenei tükrözete **Beethoven** – már süketen írt – *IX. (d-moll) szimfóniájának utolsó tétele, az Örömdó*. A klasszikus zene egyik legismertebb alkotása az UNESCO listája szerint a világ emlékezete program része. Majd fél évszázada szöveg nélküli részlete az Eurovízió műsorainak indító zenéje volt, ma az Európai Unió hivatalos himnusza.

141 éve, 1876. november 10-én született Nagybányán **Kazay Endre** gyógyszerész, az első magyar nyelvű gyógyszerészeti lexikon szerkesztője. Négykötetes *Gyógyszerészeti lexikonja* 1900-ban jelent meg szülővárosában. Kémiával, csillagászat, meteorológiával, zeneesztétikával, irodalommal, fizikai eszközök szerkesztésével, címertannal, antropológiával, geológiával, pirotechnikával is foglalkozó polihisztor volt. Cikkei jelentek meg a Gyógyszerészeti Hetilapban, a Gyógyszerészeti Közlönyben, a Magyar Chemiai Folyóiratban, az Időjárásban, a Természettudományi Közle-

Az őszi a nyár tüzeit színekre váltja

Gyűlj ki, égi szikra lángja, szent öröm, te drága, szép

ményekben.

Napra rá, 11-én már **Szent Márton** ünnepe. Immár 1700 éve. A nagylelkű katona-szent, Tours püspöke, Kr. u. 317-ben, mások szerint egy évvel hamarabb született Savariában (Szombathely).

Az advent előtti utolsó ünnepi étkezés a Márton-napi lúdlakoma. Az új bornak Márton a bírása, ezen a napon készítik a friss marcipánt is. Aki Magyarországon Márton éjszakáján álmodik, boldog lesz – így a mondás, s bizony ez utóbbinak is igazsága van: „Márton olykor fehér lovon jár.”

Ej, ej, garázda tél apó! Ki ördög hitta kelmedet, Hogy sz. Mártonnap tájba 'hó Borítja házi telkemet?

– így dorgálja **Arany János** 1850. novemberében írt *Téli versében* tél apót. –

(...) De én kemencém oldalán Csak fumigálom a telet; Megfér kívül szobám falán! Ne bánts ez a kis helyet.

Most fázok, mert van benne mód Míg el nem ég félőlnyi fám: Akkor... ha elrontom a szót És fázom, – nem az én hibám.

12-én emlékezzünk meg arról, hogy 1888-ban olvasta fel **Eötvös Loránd** a Magyar Tudományos Akadémia Matematikai és Természettudományi Osztályának ülésén a *Vizsgálatok a gravitáció jelenségeinek körében* című értekezését. Ez volt első közlése a földi nehézségi (gravitációs) erőter megismerésére, felderítésére vonatkozó kutatásairól. Ezzel a bejelentéssel indította el élete végéig tartó, korszakos jelentőségű kísérleteinek és tanulmányainak sorát. Hadd idézzek azonban most *A fizika tanításáról az egyetemen* című rektori beszédéből:

„Az emberi tudás könyvében bizonyára nincsen fényesebb lap, mint az, a melyre Galilei mechanikája és Newton gravitáció-elmélete van följegyezve. Ha ezt a lapot elolvassuk, az eredmények nagyszerűségénél, az egész rendszernek részarányos művészi felépítésénél még inkább bámulatra ragad, és

még többre tanít az az elfogulatlan ítélet, mely a gondolatmenetnek minden állítását valódi értékében tünteti fel és mely, bár lépés-nyomon tudásunk korlátoltságára int, tudásvágyunknak mégis megnyugvást szerez az által, hogy legalább számot ad arról, mennyire közelítettük meg az igazságot. A természettudományoknak nincsen más ilyen fényes lapjuk; vannak ugyan meglepőbb kísérleti eredményei, vakmerőbb következtetései és pontosabb mérései, de nem jött még el a mester; ki azokból olyan egészet tudott volna alkotni, mint a milyen naprendszerünk mechanikája.”

Lőrincz József Galilei versciklusának *Őszi ars poeticájában* olvasom:

Az őszi a nyár tüzeit színekre váltja. Tanulj meg színesen szólni. Ha szólsz, Vetközz anyaszült igazságra.

Légy maga az igazság! Sose tagadd meg azt! Földig aláz a szó mindenkit, Ha nem igaz.

A 130 éve, 1887. november 14-én Brassóban született **Áprily Lajos** *November* versével fejezem be e heti sétámat:

Még fény ölel, remegő sugarak. De szél jár és levelek hullanak. El ne seperje innen senki se: A teraszunk őszi poézise.

Hív a pirók. Egyhangú, bús a dal. November hangja. Vajon hova csal? Egy mélabús meseországba tán, ahol ezer pirók süvölt a fán.

Hosszúra nyúlt az út, anyám, sok volt a seb, s a béke késett. S ma mégis, mégis köszönöm világra szülő szenvedésem.

Annak reményében, hogy a Márton-napi álom boldogságot hoz egész nagy Magyarország területén, maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2017-ben, Márton előtt egy nappal

Kezdődik az énekesmadár-etetési szezon

Hamarosan, az első fagyok beköszöntével veszi kezdetét az énekesmadár-etetési szezon.

Az énekesmadár-etetési időszak az őszi első fagyoktól azok tavaszi megszűnéséig tart, november második felétől márciusig. Az etetők madárforgalma elsősorban a tél keménységétől, ezen belül is főleg a hótakaró vastagságától és tartósságától függ. Enyhe teleken az etetőket látogató madarak faj- és egyedszáma gyakran csak fele, harmada a megszokottnak.

A Magyar Madártani Egyesület (MME) felhívja a figyelmet arra, hogy az énekesmadaraknak adható téli madáreleségek négy nagy csoportba sorolhatók: napraforgó, amibe apró szemű kölest is lehet keverni, állati zsiradék (például cinkegolyó, háj, fagygyú, kifőzéssel sóltanított szalonna), alma (gallycsonkokra szúrva és földre szórva). Az ivó- és fürdővíz kihelyezése is fontos, a befagyott itatókban pedig szükség van a naponkénti vízcsereire.

Az énekesmadarak téli etetésével szemben a vízimadaraknál ez tömegesen sodorja veszélybe, betegíti meg és pusztítja el az állatokat, ami ellen világszerte küzdenek a hatóságok és a természetvédelmi szervezetek. A vízimadarak esetében a kenyérral való táplálás megbetegíti a madarakat, például kikapcsolja a téli túléléshez nélkülözhetetlen vonulási viselkedést, ami tömeges jégbe fagyásukat okozhatja. Növeli továbbá a zsúfoltságot, a madarak közötti agressziót, az ebből eredő sérülésveszélyt és a fertőző betegségek terjedését. (MTI)

Lajka kutya 60 éve indult az űrbe

Az űrkorszak kezdetén a tudósok számára kérdéses volt, hogy az ember egyáltalán életben maradhat-e a földi légkör elhagyása után, illetve hogy a kozmoszban a szokatlan körülmények (például a súlytalanság) milyen hatással lehetnek az emberi szervezetre. A kutatásokhoz a kezdetektől „állati segítséget” vettek igénybe, hogy a kísérleteket elemezve a későbbiekben embert juttathassanak a világűrbe. Az első próbálkozások

szuborbitális repülések (űrgrások) voltak, amelynek során az űreszköz feljut a felső légkörbe, de nem éri el a Föld körüli pályára álláshoz szükséges első kozmikus sebességet.

Az első űrgró élőlények muslicák voltak, amelyeket 1947-ben az amerikaiak lőttek fel egy német V-2 rakéta segítségével, egy évvel később az első űrmajom, az Albert névre hallgató rhesusmakákó kelt útra egy V-2-es rakétával. Ezt 1949 decemberéig még három V-2-es

szuborbitális repülés követte majmok részvételével, ez volt az úgynevezett Albert-program, amelynek során műszaki hibák miatt egyik állat sem maradt életben. Az Albert-programmal egy időben az amerikaiak egerekkel is kísérleteztek, több-kevesebb sikerrel.

Az 1950-es évek elején a szovjetek is elindították az állatkísérleteket, amelyekhez kezdetben rágcslókat használtak fel, 1951-től kísérleti alanyaik a kutyák lettek. Közülük is a leghíresebb Lajka, „aki” 1957. november 3-án a Szputnyik-2 fedélzetén indult a kozmoszba, és az első Föld körül keringő állatként írta be nevét az űrkutatás történetébe.

Az 1957. október 4-én fellőtt első űreszköz, a Szputnyik-1 sikere annyira lázba hozta Nyikita Hruscsov szovjet pártfőtiszt, hogy azonnal utasította Szergej Koroljov akadémikust, a szovjet űrprogram vezetőjét egy újabb kísérletre, „természetesen” a nagy októberi szocialista forradalom negyvenedik évfordulójához időzítve. Az egyhónapos határidő miatt nagyobb fejlesztésre nem volt lehetőség (a komoly kutatóeszközökkel felszerelt Szputnyik-3 fél évvel később indult csak el), ezért úgy döntöttek, hogy egy kutyán tesztelik, milyen hatással van a kozmosz az élő szervezetre – ennek a kísérletnek az előkészítése már egy éve zajlott.

A Szputnyik-2 négy méter magas, mintegy féltonnás, kúp alakú szerkezet volt, amelyet rádióadóval és jeladó műszerekkel szereltek fel, a kutya az alján található szűk kapszulában szorongott. A kísérleti alanyokat a Moszkva utcáin kóborló állatokból gyűjtötték be, feltételezve, hogy azok már hozzászoktak az éhezéshez és a hideghez. Az eredeti tíz kutyából végül hármat vettek komolyan számításba, a

hároméves nőtény husky-terrier keverék Lajka mellett a két űrgrást túlélt Albina lett az első számú tartalék, Muska pedig a kontrollkutya. Az ebeket napról napra szűkebb ketrechez szoktatták, amit igen rosszul viseltek, így a kiképzést meg kellett hosszabbítani, a gyorsulást centrifugákkal szimulálták, hangos hanghatásoknak is kitétték őket, táplálékul pedig csak gél kaptak, mint a világűrben.

A kapszulában életfenntartó rendszerként hűtőventilátort, illetve oxigéngenerátort helyeztek el az eb számára egy hétre elegendő élelem mellett, az ürülék felfogására a hátsójára erősített zacskó szolgált. Az állatot szíjjakkal a tartályhoz erősítették, így felállni igen, de lefeküdni, megfordulni már nem tudott. Azzal mindenki tisztában volt, hogy Lajka életét feláldozzák a tudomány érdekében, hiszen ha a rajtot és az űrben tartózkodást túl is élte volna, a Földre már nem tudták volna visszahozni.

A startra 1957. november 3-án, moszkvai idő szerint hajnali fél hatkor került sor, eközben a félelemtől Lajka légzése háromszorosára, pulzusa duplájára nőtt. A Szputnyik-2 rendszerben pályára állt, de egy műszaki hiba miatt a hűtőrendszer nem működött megfelelően, a kabinban a harmadik fordulat után a hőmér-

séklet 40 fok fölé emelkedett. Lajka pulzusa a súlytalanságban töltött három óra alatt csökkent, de a stressz jeleként valamivel a normál érték fölé maradt, és élelméből is fogyasztott. A szovjet hivatalos média a következő időszakban elmentmondásos híreket közölt sorsáról, az egyik változat szerint hat nap után, az elemek kimerülése után megfulladt, a másik szerint injekcióval altatták el. A szomorú valóság csak 2002-ben derült ki: a kutya a kabin túlhevülése és a stressz miatt pár óra után eszméletét veszítette és nem sokkal később elpusztult. A Szputnyik 2-vel november 10-én szakadt meg a kapcsolat, és 162 nap után, 1958. április 14-én a légkörbe belépve megsemmisült.

Lajka áldozata nem volt hiabavaló, bebizonyosodott, hogy a fel-lövés és az űrben tartózkodás is túlélhető. A szovjet és az amerikai űrprogram is komoly lökést kapott, három és fél évvel később, 1961. április 12-én Jurij Gagarin személyében ember járt a világűrben. Lajka kutyának több szobra áll, többek között annak az intézetnek a közelében, ahol útjára felkészítették, több bélyeg jelent meg képével, egy 2007-ben Magyarországon is. (MTI)

100 éve született

Jacqueline Auriol, az első női berepülőpilóta

Száz éve, 1917. november 5-én született a francia Jacqueline Auriol, a világ első női katonai berepülőpilótája.

Jacqueline Marie-Thérèse Suzanne Douet a Vendée megyei Challans-ban egy gazdag hajógyáros lányként látta meg a napvilágot. A nantes-i egyetemen diplomázott, majd képzőművészetet tanult Párizsban, a Louvre iskolájában. 1938-ban feleségül ment Paul Auriolhoz, a kor jeles szocialista politikusa, Vincent Auriol fiához. A második világháborúban, a német megszállás idején férjével együtt álnéven bujkálva segítettek a francia ellenállást. Apósa 1947-ben köztársasági elnök lett, ő pedig a társasági élet ünnepeit szépségeként reprezentatív funkciókat látott el az Élysée palotában. Egy unalmas estélyen egy háborús pilóta mellé került, akinek története annyira lenyűgözték, hogy megkérdezte: adna-e neki órákat. A repülésbe azonnal beleszeretett, első pilótaengedélyét 1948-ban kapta meg.

Még abban az évben részt vett az Algír-Dakar hosszú távú repülőversenyen, 1949 júliusában Párizsban légi bemutatót kápráztatta el mutatványával a közönséget. Néhány nappal később – utasként – súlyos légi balesetet szenvedett, gépe a Szajnába csapódott. Csaknem teljesen összetört arcát három év alatt harminchárom operációval hozták helyre, ezek egy részét hazájában, egy részét az Egyesült Államokban végezték, állítólag ez alatt az idő alatt két fiát sem láthatta. A plasztikai műtétek után azt írták róla: lehet, hogy az orra amerikai lett, de a mosolya hamisítatlan francia maradt.

A baleset nem vette el a kedvét, repülés utáni vágya még erősebb lett. A kényszerű betegszabadság idején Amerikában megtanult helikoptert vezetni, és katonai pilótatanfolyamra járt. Hazatérve elhatározta, hogy vadászpilóta lesz, és jelentkezett Franciaország legjobb kiképzőbázisán, az Org melletti Brétignyben. Engedélyezték neki, hogy a légierőnél frissen rendszeresített brit de Havilland „Vámpír” vadászgépeken repüljön, 1954-ben a világ első női katonai berepülőpilótája lett.

Az 1950-es és 1960-as években több rekordot is elért. 1951. május 12-én a Marseille melletti Istres repülőteréről felszállva egy Vámpírral 100 kilométeres távon 818,181 kilométeres sebességet ért el, amivel a világ

leggyorsabb nője lett. Ezzel az amerikai Jackie Cochran rekordját döntötte meg, aki 1947-től 755,5 km/h sebességgel tartotta a csúcst. A következő évben francia nemzeti hősnővé lépett elő, amikor előző évi teljesítményét egy francia gyártmányú Mirage géppel 855 kilométeres sebességre tornáztá fel. Cochran 1953-ban egy időre megfosztotta a rekordtól, de 1962-ben visszaszerezte az elsőségét, amikor egy Mirage III vadászgéppel elérte a 1850 kilométer/óra sebességet.

Versengésük furcsa módon a legjobb barátnőkké tette őket, olyannyira, hogy Cochran javasolta őt a Harmon-éremrendre, amely a világ legjobb pilótáinak jár. A lapokban a két Jacqueline párbajként emlegetett „versenyfutás” során a világrekord kilenc alkalommal

cserélt gazdát kettejük között, ötször Auriol javára. A francia hölgy több mint száz géptípussal repült, a hangsebességet első európai nőként 1955-ben törte át 1151 kilométer/óra sebességgel, 1963. június 14-én egy Mirage III R géppel állította fel utolsó világsúcst, amikor 2038 km/h szuperszonikus sebességet ért el, a férfiakat is legyőzve. Ő volt az első nő, aki a Concorde-ot is navigálhatta, igaz, csak segédpilótaként. Hidegvérét a legveszélyesebb helyzetekben is megőrizte, amikor 1956-ban tesztgépe fölért elvesztette az irányítást és csak az utolsó pillanatban sikerült kényszerleszállást végrehajtania, így kommentálta az esetet: „Azt hiszem, némi kárt tettem a fűben”.

Az ENSZ megbízásából légi felderítő módszereket dolgozott ki, öntözővizet keresett, feltérképezte az ültetvényeken a termésfajtákat és az esetleges növénybetegségeket, tevékenységéért megkapta a világszervezet Ceres-díját. Férjétől 1967-ben elvált, de 1987-ben újra összeházasodtak. Jacqueline Auriol 2000. február 11-én hunyt el Párizsban.

Teljesítményéért négy alkalommal nyerte el a Nemzetközi Pilótaszövetség Harmon-díját, kitüntette Truman és Eisenhower amerikai elnök is. Megkapta a francia Becsületrendet, 1997-ben a Francia Köztársaság Nemzeti Érdemrendjét, halála után Jacques Chirac akkori köztársasági elnök „a francia bátorság megtestesítőjeként” méltatta. Önéletrajza 1970-ben Életem a repülés címmel jelent meg, 2003-ban Franciaországban bélyeget bocsátottak ki emlékére. (MTI)

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Kiss Éva 775.

KÖLTŐI SÓHAJ	ODA	SZOMORÚ-SÁG HAJÓFAR	ELÓTAG: KETTÓS	
1.			O	
2.	FRANCIA NOB-J.	LÁM AZ ŐT TÓ EGYIKE		
MIATTA		KÓRHÁZ JELE KACS		
BARACK-MAGOK! MODERN		...BRAVO (FILM) AM. SZÍN.NŐ (MEG)		
	SZORÍTÓ	ROBERT DE... (SZÍNÉSZ)		
...ANDOR (REF. PÜSPÖK)				
...APPIA (ÓRÓMAI ÚT)		PÁROS MAKI! SPULNI	DÜLÖNGÉL ERŐS ÉRZELEM	BOLYHOS PAMUT-SZÖVET
ITÁLIAI FOLYÓ			HATALOM RÉSZEI LY	É
JAPÁN DRÁMAI MŰFAJ BIZONY		CÉGFORMA ZAVAROS CÍMI	ZENEI HANGSOR RELAXÁL	
	CSÁBÍTVA HÍV IPARI NÖVÉNY			
HÍRES A TÜZE EURÓPAI TENGER		...MILAN (FOCIKLUB) SZTERADIÁN (RÓV.)	ASSZONY- NÉVKÉPZŐ NEUTRON	
		...ÉS ÉVEK (KAFFKA M.) FEJEDELMI SZÉK		
VIETNAM GK-JELE RÖVID KÖSZÖNÉS		MŰVÉSZI HÁRMAS SZÉKELY VÁRRÓM	A VÖLGYBE MÁTKA	
	BALZSAM OMSZK FOLYÓJA	VONALZÓ-TÍPUS KENYÉRBÉLI	KÖZÉPEN VANI MINDENHATÓ	MOLEKULA-SZÁM J. ASZTÁCIUM VEGYJELE
ATYAFI		...TIVADAR (SZÍNÉSZ) ÁBÉCÉ-KEZDET		
				KILYÉN LEVENTE

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

PÁLYÁZATI SZELVÉNY		500 ÉVES A REFORMÁCIÓ (2.)										
	1	2	3	4	E	5	6	7	8	G		
	9					10						11
12	L	13	14	15	16		17		18			19
20						21					22	
23					24					25		
26			27	28				29	30			C
T		31					32				33	
34	35			36			37		38		39	
40			41			42		43			44	
45				46		47				48		
49		50				U		51	Á			N

VÍZSZINTES: 1. Ebben a városban ismertette 95 tételét vízsz. 12. elindítva a reformációt. 9. Abba az irányba. 10. Ázsiai hegyiség. 17. Kosztolányi műzsája. 19. A házba. 20. Nevezetes. 21. ... atya bűne (Eca de Queiros). 22. Peremtelen kalap! 23. Grúz férfinév. 24. Szántásnál használt háziállat. 25. Királyi ülőhely. 26. Félpénc! 27. Furcsán ostoba. 29. Állj!, a közlekedésben. 31. Ázsiai hegytömb. 32. Illat. 33. Magas növény. 34. Győri sportklub. 36. ... Calvino, olasz író. 38. Autószálloda. 40. Motor forgórésze. 42. Román légitársaság. 44. Princípium. 45. Az eseményt követően. 47. Az új román lej. 48. Hatvanpercnyi. 49. Asványi fűszer. 50. ... Juhász Péter, a református hit terjesztője. 51. ... Ferenc (tkp. Franz Hertel), az unitárius vallás megalapítója.

FÜGGŐLEGES: 1. Háború (angol). 2. Balzsam. 3. Háromelemű. 4. Jordániai király volt. 5. Előtag: milliárdod rész. 6. Kettőzve: üres дума. 7. Latin és. 8. Haramia. 11. A református vallás svájci alapítója (más névváltozata: Cauvin vagy Calvin). 13. Festő (Béla). 14. Trombitahang. 15. Fű (latin). 16. Székely is. 18. Szláv nép. 20. A lutheránus (evangélikus) vallás erdélyi terjesztője (született Johannes Lederer). 21. Feltett szándék. 22. Dadaista művész (Hans v. Jean). 24. Női név (szep. 16.). 25. Afrikai állam. 28. Tengernagy (francia). 30. Nobel-díjas fizikus (Igor). 31. Nagyon olcsó. 32. Katonának állít. 33. Levelet postáz. 35. Sportfogadás. 37. Északi férfinév. 39. Becézett Teréz. 41. A corridán mondják. 43. A hét vezér egyike. 46. Gitárhúrok! 48. Védelmes.

L.N.J.

A megjelölt sorokban, oszlopokban szereplő helyes megfejtéseket november 23-ig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők – két személy – egy-egy könyvet nyerhetnek. A pályázati szelvényt kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani. (Egy borítékban csak egy pályázati szelvény szerepelhet.)

A két rejtvény azonos számú meghatározásait keverve közöljük. A megjelölt négyzetekbe kerülő betűket folyamatosan összeolvasva Sidney Lumet 1976-ban rendezett, Oscar-díjas filmjének a címét kapjuk. Könnyítésül egy betű előre beírtunk.

VÍZSZINTES: 1. Szemelget, tallózik – Ősi görög jóshely. 7. Mesebeli varázsló – Szintén. 8. Vigalom, parti – Igaznak tart, bizakodik. 9. Sál betűi – Ománi, zambiai és olasz gépkocsijelzés. 11. Hajófar – Német és togói autójelzés. 12. Lusta – Nem enged meg. 14. Kipling kígyója – Végtelen rúd! 15. Takarékoskodik – Harcias lány. 18. Történelmi éra – Vezetékben kering. 19. Akaratos, makacs – Fejfedő. 22. Arrafele! – A jód és kén vegyjele. 23. Pusztaság – Pépes étel. 25. Rágcsáló emlős – Csigafajta. 27. Borókapalinka – Latyak. 28. Régies, kopott – Az örök város. 30. Sürgetőszócika – Váza része! 31. Ócska autó – Papírlámpás.

FÜGGŐLEGES: 1. Francia divattervező (Christian) – Elektromos feszültség mértékegysége. 2. Egyik földrész – Okos. 3. Hidrogénkitevő – Szibériai folyam. 4. Összekötő építmény – Alagút vége! 5. Gyengén termő búzafaj – Roham, támadás. 6. Szorong, idegeskedik – A Szaturnusz legnagyobb bolygója. 10. A hét vezér egyike – Jóságigazgató, tisztartó. 13. Fed, beborít – Nyak része. 16. Halom – Keservesen sír. 17. ... a harang szól (E. Hemingway) – Ugat. 20. Korbács – Hivatali helyiség. 21. Régi aprópénc – Délgyümölcs. 24. Szint – Árok. 26. Fohász – Székesegyház. 29. Kissé aggódik! – A nitrogén és foszfor vegyjele.

Koncz Erzsébet

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15

Az OKTÓBERI ÉVFORDULÓK (3.) című pályázat nyertesei:
TÓTH TÜNDE, Marosvásárhely, Armoniei u. 25/6. sz.
BALÁS ANNA, Marosvásárhely, 1848. út 93/20. sz.
A pályázati rejtvény megfejtése:
ORACSEK; BONNARD; BESZE; JACQUIN; FUSS; JUSTH; TENNYSON; MAPU.
Kérjük a nyerteseket, vegyék fel a kapcsolatot Borbély Ernővel a 0742-828-647-es telefonszámon.

Biobazar
 Marosvásárhely, Forradalom u. 4. szám
 Tel.: 0265/319-989 bazarbio@gmail.com www.biobazar.ro

Megfejtések a november 3-i számból:
Klasszikus (Ikrek): A szakasz
Skandi: Azt hittem, Kovács úr, maga csak élelmiszert tárol a pincében.

MEGJELENT!

Német társalgási kézikönyv
 Keresd a KOBAK könyvesboltokban
 Marosvásárhelyen, Győzelem tér 18. szám
 Jules Verne: Kétévi vakáció
 Régen, Mihai Viteazu 15. szám

A Kobak könyvesbolt ajánlata
 Kapható Marosvásárhelyen, Győzelem tér 18. szám, valamint online, a www.bookyard.ro webáruházban

101 rövid mese elolvashoz

A palota bálja

A kultúrát támogató első jótékonyági rendezvény

A hajdani birodalmi bécsi bálókat idéző eseményre került sor kedden este a Kultúrpalota nagytermében. A palota bálja az első kulturális jótékonyági rendezvény volt Marosvásárhely történetében. Cristina Manoilă és Ovidiu Maior, a rendezvény szervezői a bálon bejelentették, hogy a bevétel egy részét a Maros Megyei Múzeumnak ajánlják fel, kiegészítik vele a Maros Megyei Tanács által műtárgyak, mindenképp festmények vásárlására szánt összeget.

Soós Zoltán, a múzeum igazgatója az Agerpresnek elmondta, hogy az első festmény, amelyet a bált szervezők egy magánszemélytől megvásároltak, és át is adtak a múzeumnak, Aurel Ciupe egyik csendélete. A pénzadományból a múzeum Nicolae Tonitza alkotását, a Gyerekszobát (Odaia copiilor), Hollósy Simon, a nagybányai festőiskola egyik alapítója Az ablakban című munkáját és Ion Adrescu Az erdőben című alkotását vásárolják meg. A múzeum tervei között szerepel

Hegedüs László egyik festményének és egy 1650-ben a nagyszebeni ötvös-műhelyben készült aranyozott ezüst ivóeszköz megszerzése is.

A Maros Megyei Múzeum Románia Történelmi Múzeumával, az Art Societyvel és a Maros Megyei Tanáccsal közösen 2018-tól beindít egy kétéves programot, amelynek célja a múlt századi gyermekvilág felidézése, a tematikus kiállításokon kap majd helyet Nicolae Tonitza Gyerekszoba című festménye.

Péter Ferenc, a Maros Megyei Tanács elnöke kifejtette, eddig a megyében számos jótékonyági

bált szerveztek, de a bevételt nem a kultúra támogatására, műtárgyvásárlásra szánták.

Különleges ez a karitatív kulturális rendezvény, mint ahogy a helyszín is, a Bernády György polgármester által 1911 és 1913 között épített Kultúrpalota, amely méltón tölti be szerepét, amire építések szánták. A mi szerepünk az, hogy tovább éltsük és szervezzük az ilyen és az ehhez hasonló rendezvényeket – mondta a megyei tanács elnöke.

Az első palotabálon a Marosvásárhelyi Állami Filharmónia Gheorghe Costin karmester irányításával többek között olyan ismert Strauss-műveket játszott, mint a Denevér-nyitány, a Tritsch-Tratsch polka, a Tavaszi hangok, a Mesél a bécsi erdő, a Birodalmi keringő, a Bécsi vér, a Feuerfest és az Anna-polka, de elhangzott a Kék Duna keringő, Dimitrij Sosz-

takovics dzsesszetűdje is stb. Ugyanakkor Mario Vasiliu tenor és Irina Iordănescu szoprán részleteket adott elő Francis Lopez Marco Polo titka, Lehár Ferenc A mosoly országa, Kálmán Imre Csárdáskirálynő, valamint George Grigoriu A Duna hullámai című operettjéből.

Nicu Mihoc színművész rövid jelenetet mutatott be, míg a Dance Art sporttáncklub több nemzedéke is táncparkettre lépett, illetve Cristina Tătar és Paul Moldovan világbajnokok bemutatót tartottak.

Az épület felhúzása után mintegy 104 évvel először szerveztek palotabált a Mercur Egyesület kezdeményezésére, a Maros Megyei Múzeummal, a Marosvásárhelyi Állami Filharmóniával, a Dance Art sporttáncklubbal közösen. Az esemény műsorvezetője Virgil Ianțu volt. (Kép és szöveg: Agerpres)

SC Dürkopp Adler SRL,
Marosszentgyörgy
Agriculatorilor–Mezőgazdászok u. 12. szám

Hőkezelőt alkalmaz

Amit kérünk:

- Tanulási vágy;
- Megbízhatóság, komolyság, rugalmasság;
- Szakképzéssel rendelkezők előnyben részesülnek.

Amit ajánlunk:

- Személyes betanítás;
- Biztos, hosszú távú munka;
- Vonzó fizetés (egyéni értékelés alapján);
- Ingyenes szállítás, étkezési jegyek;
- Stimuláló multinacionális munkahelyi légkör.

Önéletrajzot és kísérőlevelet a cég székhelyén vagy e-mailen: office@duerkopp-adler.ro, personal@duerkopp-adler.ro várunk. További információk a 0265/208-307-es telefonon.

Őszi nagytakarítás

A Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal szervezésében a nagytakarítás 2017. október 16. – november 20. között zajlik.

November 13–18. között a következő utcákból szállítják el a szemetet:

- november 13.: Borzești, Kelemenhavas, Fenyő, Vulkány, Papiu
- november 14.: T. Vladimirescu – a közpénzügyi hivaltól a Budai negyed felé –, Liliom, Agyag, Petrița, Árvácska, Nárcisz, Mimóza, Bábolna, Borona, Ibolya, Vető, Kertész, Budai Nagy Antal, Dâmbovița, Sas, Bucegi, Zernyest, Hárs, Alkony, Nyárad
- november 15.: Moldova park, Moldova, Kovászna sétány, Hátszeg sétány, Vránca sétány, Sellemberk, Năvodari, Szelistye, Păltiniș, Bazsalikom, Vadász, Bucsin, Cserealia, Királykút, T. Vladimirescu – a Budaitól az 1918. December 1. út felé –, Brassói, Arató
- november 16.: Pandúrok sétány, Pandúrok útja, Erdély, Cernavoda, Bánát, Máramaros, Munténia, Zsidó Vértanúk, Bodoni Sándor, Eke, Szorgalom, Gyümölcskertész, Méhész, Erdész, Segesvári út
- november 17.: 1918. December 1. út, Tisztás, Ferdinánd király, Erzsébet királyné, Jeddi, Szent István, Szent János, Ágacska, Rügy, Negoiu, Erdőalja, Diamant park, Merésztség, Áldás, Haladás, Munka, Jövő, Testvériség, Harmónia, Dicsőség, Tulipán, Barátság
- november 18.: Remeteszeg, Bese, I. Vescan, V. Săbădeanu, Éden, Csángó, Alsóforduló, Lóhere, Lucerna, Len, Görgényi

Az ingatlantulajdonosok, tulajdonosi társulások kötelesek időben kitarítani a háztáji gazdaságokat, udvarokat, a tömbházak körüli területet és a zöldövezetet.

• A hulladékot a járdaszélre, a szállítójárművekkel könnyen megközelíthető helyre kell kitenni egy nappal a meghirdetett időpont előtt.

• A Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal felkéri azokat, akik most metszik a fákat, hogy az ágakat külön csomóba rakják, másként ezeket nem viszik el a helyszínről.

• A szemetet a meghirdetett napon szállítják el a polgármesteri hivatal illetékesei.

• Az utólag kihelyezett hulladék elszállítását a Salubriservtől külön kell igényelni, és ezért a tulajdonosi társulásnak díjat számolnak fel.

• Bontásból származó, illetve építkezési törmelék (tégla, beton) ne helyezzenek ki, mert ezt nem szállítják el. Az ilyen hulladékot csak magán- vagy jogi személy által leadott rendelésre szállítja el a Salubriserv Rt.

A program az időjárás, illetve objektív okok függvényében módosulhat. Ez esetben újraközlük az időpontot.

Moldovan Florian mérnök, a Közterület-kezelő Igazgatóság igazgatója

Marosvásárhelyi muncipium

versenyvizsgát szervez igazgatói állás betöltésére a Virágház-, Park- és Zöldövezet-kezelő Igazgatóságon

Az állást olyan jelentkezők tölthetik be, akik eleget tesznek a 2011. évi, utólagosan módosított és kiegészített 286-os kormányhatározattal elfogadott keretszabályzat 3-as cikkelyében előírtaknak.

Sajátos feltételek:

- felsőfokú jogi vagy mérnöki (agrármérnöki) végzettség licencdiplomával
- menedzsmenttanulmányok (egyetem utáni képzés)
- legalább öt év szakmai tapasztalat

A versenyvizsgát a polgármesteri hivatal Győzelem tér 3. szám alatti székhelyén tartják, az alábbiak szerint:

– 2017. november 27-én 12 óra – a dossziék benyújtásának határideje

– 2017. december 6-án 10 óra – írásbeli vizsga.

– 2017. december 12-én 10 óra – állásinterjú.

A beiratkozáshoz szükséges iratok és a könyvészet listája a www.tirgumures.ro weboldalon tanulmányozható.

Bővebb tájékoztatás a 0265/268-330-as telefonszám 110-es mellékállomásán vagy a székhelyen: Győzelem tér 3. szám, 87-es iroda.

Dr. Dorin Florea polgármester

2 napos kaland a mesék világában!

Gyerekekfesztivál

Időpont: **2017. november 11-12., 10⁰⁰-18⁰⁰**
 Helyszín: **Constantin Brâncuși Líceum díszterme,**
 Victor Babeș utca 11.
 Korcsoport: **6-12 ÉVES GYEREKEK**

Programajánló:
 Interaktív nagyjátékok
 Mesejáték és kincskeresés
 Kézműves műhelyek
 Táncoktatás
 Szépségszalon
 Bátorságpróba

Ár:
 napijegy: 15 Lej
 teljes jegy: 25 Lej
 (kupon a kiadványban közlünk részletes programról)

Regisztráció: **0740-647-575**

Társ partnerek: FOMCO, Etrian, PCMAX, SVT, Prim, markac, Mr.Gift, Max, Triplest, studium, Creativity

Spălătorie și detailing auto
Beltrand
 autómósó és -kozmetika
 – külső-belső tisztítás
 – kárpittisztítás, polírozás, viaszozás
 – szőnyegmosás

Marosvásárhely
 Predeal u. 97 sz.
 Telefon: 0265/223-902
 0740-393-060

Târgu Mureș Marosvásárhely **88,13** Szovata **102,13**
r . a . d . i . o
Radio

Harghita Brassó **84,7** Sighișoara Baia Mare **104,3**

radio.kptv.ro
KPTV
 THE ROCK STATION

Marosvásárhelyi **96 FM**
 Rádió **106,8 FM**
 Románia **1323 AM**

www.marosvasarhelyradio.ro

LAM, hiteles megoldások!

LAM
 MICROREDIT - MİKROHITEL

tel.: 0265-220-099
www.lammikrohitel.ro

Gyermekeink egészsége mindennél fontosabb!
25% kedvezmény a DORA MEDICALSNÁL
 a 2017.11.01. – 12.31. periódusban a
 gyermekeknek ajánlott analíziscsomag
 igénybevétele esetén!

10 laborvizsgálat: teljes vérkép, perifériás kenet, kalcium-, GOT-, GPT-, vércukorszint, szérumbasszint, vizeletvizsgálat, koproparazitológia, ASLO

Kedvezményes ár:

85 Lej

Teljes ár: 113 Lej

DORA MEDICALS
 Marosvásárhely: 0265/212-971/972, 0733-553-970
 Régen: 0265/512-095, 0733-553-971
 Nyárádszereda: 0265/576-514, 0733-553-973

Az információ hatalom

FONTOS MÁSOK TAPASZTALATA, DE MÉG FONTOSABB A SAJÁT MEGTAPASZTALÁS

Kockázat és költségmentesen kipróbálhatja a sokaknak már bevált Magneo módszert az ország több pontján.

Jöjjön el novemberi rendezvényeinkre, előadó:
 Kövesdi Natália nemzetközi mágnessterápia
 szakértő Budapest.

MIT VESZÍTHET?

- a fájdalmait
- a fáradtságérzést
- a rossz közérzetet
- a túlsúlyt
- a kiszolgáltatottság érzését
- a stresszt
- a küszködést különböző betegségekkel.

Kövesdi Natália

mágnessterápia specialista, az Életfa
 Egészségvédő Központ igazgatója az
 elmúlt 25 év alatt több ezer embernek
 adott útbaigazítást, hogy visszataláljon az
 egészség felé vezető útra.
 Kérjen egyéni konzultációra időpontot!

**TUDJON MEG RÓLA TÖBBET!
 PRÓBÁLJA KI INGYENESEN!
 JÖJJÖN EL ELŐADÁSAINKRA!**

KOLOZSVÁR, Hotel Agape, 2017. november 7., kedd, 18,00 óra, vendégest
SZÉKELYUDVARHELY, Hotel Gondúz, 2017. november 9., csütörtök, 18,00 óra, vendégest, előtte 16,00 órától ingyenes próba
CSÍKSZEREDA, Szakszervezetek Művelődési Háza, 2017. november 10., péntek, 18,00 vendégest, előtte 16-tól ingyenes próba
GYERGYÓSZENTMIKLÓS, Centrál Kávé és Teaház, 2017. november 11., szombat, 18,00 óra, előtte 16,00 órától ingyenes próba
MAROSVÁSÁRHELY, Hotel Privo, 2017. november 15., szerda, 17,30 óra, vendégest (román-magyar nyelven)

**mag
neo**

MI A MAGNEO MÓDSZER?

Mobil mágnessterápia és akupunktúra egyben, az Ön otthonában, orvosok, természetgyógyászok és több ezer felhasználó ajánlásával.

HÍVJA TERÜLET KÉPVISELŐINKET!

Bihar megye: Horváth Mátyás +40 [769] 696 837
Brassó megye: Pál Katalin +40 [733] 068 501
Hargita megye: Csobánczy Anna Zenobia +40 [725] 923 490
Kovácszna megye: Csobánczy Anna Zenobia +40 [725] 923 490
Maros megye: Lokodi Vera +40 [740] 094 663
Szatmár megye: Zsom Jánosné +36 [20] 956 8986
Szeben megye: Fărcaș Diana +40 [732] 009 777
 Grabcsev Elena +40 [744] 750 270
Szilágy megye: Anton Györgyné +36 [70] 953 9512